

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
професорсько-викладацького складу
16–17 травня 2019 р.

Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу академії
за підсумками науково-дослідної роботи в 2018 році

Полтава 2019

Редакційна колегія:

Аранчій В. І., ректор академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О., проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, професор кафедри екології збалансованого природокористування та захисту довкілля, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Галич О. А., декан факультету економіки та менеджменту, директор Навчально-наукового інституту економіки та бізнесу, професор кафедри інформаційних систем та технологій, кандидат економічних наук, доцент.

Дорогань-Писаренко Л. О., декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, кандидат економічних наук, доцент.

Дудніков І. А., декан інженерно-технологічного факультету, професор кафедри галузеве машинобудування, кандидат технічних наук, доцент.

Кулинич С. М., декан факультету ветеринарної медицини, професор кафедри хірургії та акушерства, доктор ветеринарних наук, професор.

Маренич М. М., декан факультету агротехнологій та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Опара М. М., фахівець відділу з питань інтелектуальної власності, професор кафедри землеробства і агрохімії ім. В. І.Сазанова, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Поліщук А. А., декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Чайка Т. О., начальник редакційно-видавничого відділу, кандидат економічних наук.

Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2018 році (м. Полтава, 16-17 травня 2019 року). – Полтава : РВВ ПДАА, 2019. – 309 с.

обережне математичне тлумачення поняття стійкості. «Стійкість руху», «стійкість рівноваги», «термодинамічна стійкість», «стійкість пружних систем» – от далеко не повний перелік термінів, що прижилися у фізиці. Тут корисно ще раз звернутися до точних наук і спробувати запозичити звідти елементи тлумачення терміну «стійкість», такі, як наприклад, у механіці.

Незважаючи на вже згадану нечіткість визначення змісту цього терміну, стрижневий компонент у ньому все-таки є. По-перше, цей термін застосовуємо й для позначення стану спокою деякої системи (стійка рівновага), і її руху (стійкий рух). По-друге, в обох випадках стійкість припускає існування зовнішніх і/або внутрішніх сил, які при малих відхиленнях системи від рівноважного положення або від необуреної траєкторії руху повертають її у вихідне положення або до вихідної траєкторії. З таким змістом поняття стійкості цілком може бути впроваджене у дослідження соціальних і гуманітарних явищ як термін, доступний аналітичному проробленню.

Список використаних джерел

1. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. - М.: Изд-во «Азбуковник», 1998. - 944 с.
2. Ла Салль Ж. Исследование устойчивости прямым методом Ляпунова / Ж. Ла Салль, С. Лефшец - М.: Мир, 1964. - 164 с.
3. Математический энциклопедический словарь / Гл. ред. Ю.В. Прохоров; Ред. кол.: С.И. Адян, Н.С. Бахвалов, В.И. Битюцков и др. - М.: Сов. энциклопедия, 1988. - 847 с.
4. Шегда А.В. Менеджмент: Навч. посібн. – К.: Знання–КОО, 2002. – 583с.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

*Дивнич О. Д.,
кандидат економічних наук, доцент,*

Сільське господарство відіграє винятково важливу роль у формуванні продовольчої безпеки України, оскільки воно забезпечує населення продуктами харчування, легку промисловість – сировиною, зовнішню торгівлю – експортними товарами. Проте на сьогоднішній день деякі галузі сільського господарства знаходяться у кризовому стані, є низько прибутковими, що й потребує опрацювання заходів з підвищення їх ефективності у сільськогосподарських підприємствах.

За 2013–2017 рр. спостерігалось зменшення площі з якої зібрано врожай зернових культур у сільськогосподарських підприємствах на 9 % і дорівнює 10509,7 тис. га (66,2 % посівної площі). При цьому зібрана площа цукрового буряку збільшилася на 35,5 % до 294,1 тис. га або 1,9 % посівної площі товарних культур. У той же час зібрана площа соняшнику збільшилася на 20,4 % до 4980,6 тис. га, питома вага даної культури збільшилася до 31,3 %, що свідчить

про нераціональність структури посівних площ. В Україні спостерігається стійке зменшення зібраної площі картоплі, культур овочевих, культур плодових та ягідних.

Важливою умовою зростання економічної ефективності галузей рослинництва є підвищення урожайності всіх сільськогосподарських культур і зниження матеріально-грошових затрат на виробництво та реалізацію продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка урожайності та валових зборів сільськогосподарських культур у сільськогосподарських підприємствах України, 2013–2017 рр.

Показники	Роки					2017 р. до 2013 р.	
	2013	2014	2015	2016	2017	абсолютне відхилення, (+,-)	відносне відхилення, %
Урожайність, ц/га							
Культури зернові та зернобобові	43,0	47,5	43,8	50,0	45,6	2,6	6,0
Буряк цукровий фабричний	419,4	490,2	448,2	494,0	484,1	64,7	15,4
Соняшник	22,8	20,5	23,0	23,5	21,3	-1,5	-6,6
Картопля	221,2	256,4	198,6	212,1	238,4	17,2	7,8
Культури овочеві	312,3	346,4	363,4	382,7	435,3	123	39,4
Культури плодові та ягідні	64,0	53,7	70,8	72,5	64,9	0,9	1,4
Валовий збір, тис. т							
Культури зернові та зернобобові	49659,0	49902,6	46506,6	52022,2	47905,1	-1753,9	-3,5
Буряк цукровий фабричний	9100,8	14599,4	9553,8	13348,9	14227,2	5126,4	56,3
Соняшник	9445,8	8681,7	9549,2	11730,1	10596,7	1150,9	12,2
Картопля	659,4	758,9	456,0	468,2	429,4	-230	-34,9
Культури овочеві	1158,7	1340,3	1281,7	1322,9	1343,9	185,2	16,0
Культури плодові та ягідні	444,2	332,0	411,7	370,5	333,8	-110,4	-24,9

Джерело: розраховано автором за [2; 3; 4; 5; 6]

Виходячи з даних наведених у табл. 1 можна зазначити, що урожайність зернових та зернобобових культур у сільськогосподарських підприємствах України у 2017 р. порівняно з 2013 р. збільшилася на 2,6 ц/га (6 %), однак зменшення посівної площі зумовило зменшення виробництва зерна на 3,5 %. Урожайність буряку цукрового збільшилася на 64,7 ц/га (15,4 %) і становить 484,1 ц/га, при цьому урожайність соняшнику зменшилася на 1,5 ц/га (6,6 %) до 21,3 ц/га. Урожайність картоплі, культур овочевих та культур плодових і ягідних мала тенденцію до збільшення.

У нерозривному зв'язку з рослинництвом знаходиться галузь тваринництва, для якої рослинництво постачає основні корми кормів. Тваринництво – складна галузь, головна особливість якої – використання при виробництві продукції живих організмів.

Динаміка розвитку галузі тваринництво у сільськогосподарських підприємствах України, 2013–2017 рр.

Показники	Роки					2017 р. до 2013 р.	
	2013	2014	2015	2016	2017	абсолютне відхилення, (+,-)	відносне відхилення, %
Поголів'я худоби, гол.							
Велика рогата худоба	1437,5	1310,2	1270,5	1213,9	1166,6	-270,9	-18,8
у т. ч. корови	565,4	529,2	505,1	484,6	466,6	-98,8	-17,5
Свині	3878,9	3732,8	3704,0	3565,9	3303,6	-575,3	-14,8
Вівці та кози	248,5	205,5	186,9	187,2	187,0	-61,5	-24,7
Коні	29,1	23,8	21,2	19,3	17,0	-12,1	-41,6
Кролі	174,2	129,8	131,4	132,0	149,9	-24,3	-13,9
Птиця	132072	122078	112009	109822	112512	-19560	-14,8
Бджолосім'я, тис.	71,0	59,0	49,9	47,1	43,6	-27,4	-38,6
Продуктивність худоби							
Середній річний удій молока від однієї корови	4827	5027	5352	5643	6025	1198	24,8
Середній річний настриг вовни від однієї вівці	1,8	1,6	1,7	1,6	1,6	-0,2	-11,1
Середня жива маса сільськогосподарських тварин, реалізованих на забій:							
велика рогата худоба	373	364	371	365	367	-6	-1,6
свиней	106	109	108	107	106	0	0,0
Валове виробництво, ц							
М'ясо (у забійній масі), тис. т	1441,3	1451,8	1463,4	1489,9	1483,0	41,7	2,9
Молоко, тис. т	2582,5	2647,5	2669,2	2705,6	2765,7	183,2	7,1
Яйця, млн. шт	12234,2	12536,2	9762,2	8067,6	8365,3	-3868,9	-31,6
Вовна, т	470	379	314	266	255	-215	-45,7
Мед, т	1323	982	918	901	847	-476	-36,0

Джерело: розраховано автором за [2; 3; 4; 5; 6]

В сільськогосподарських підприємствах України спостерігається стійка тенденція до зменшення поголів'я тварин. Так, у 2017 р. порівняно з 2013 р. поголів'я великої рогатої худоби зменшилася на 18,8 %, у тому числі великої рогатої худоби – на 17,5 %, свиней – на 14,8 %. Незважаючи на таку тенденцію,

виробництво м'яса (у забійній масі) збільшилося на 2,9 %, молока – на 7,1 %. Середня жива вага однієї голови великої рогатої худоби, реалізованої на забій зменшилася з 373 кг у 2013 р. до 367 кг у 2017 р., а свиней залишилася незмінною – 106 кг.

У структурі валової продукції сільськогосподарських підприємств стійке переважання продукції рослинництва – 77,3 %, відповідно на продукцію тваринництва припадає 22,7 % валової продукції.

Згідно статистичних даних [1], найбільш рентабельним серед продукції рослинництва є виробництво насіння соняшнику та насіння ріпаку – 41,3 % та 43,6 % відповідно. У 2017 р. рентабельність виробництва зернових культур знаходилася на рівні 24 – 27 %, бобів сої – 28,8 %, цукрових буряків – 12,4 %, овочів відкритого ґрунту – 15,6 %.

Серед продукції тваринництва найбільш рентабельним є виробництво молока – 26,9 %, у той же час ефективність виробництва м'яса знаходиться на низькому рівні – 3,4 %, а у фермерських господарствах збиткове.

Список використаних джерел

1. Витрати на виробництво продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах у 2017 році. URL: www.ukrstat.gov.ua.
2. Сільське господарство України за 2013 рік. Статистичний збірник / за ред. Н. С. Власенко. Київ: Державна служба статистики України, 2014. 390 с.
3. Сільське господарство України за 2014 рік. Статистичний збірник / відповідальний за випуск О. М. Прокопенко. К.: Державна служба статистики України, 2015. 379 с.
4. Сільське господарство України за 2015 рік. Статистичний збірник / відповідальний за випуск О. М. Прокопенко. К.: Державна служба статистики України, 2016. 360 с.
5. Сільське господарство України за 2016 рік. Статистичний збірник / відповідальний за випуск О. М. Прокопенко. К.: Державна служба статистики України, 2017. 246 с.
6. Сільське господарство України за 2017 рік. Статистичний збірник / відповідальний за випуск О. М. Прокопенко. К.: Державна служба статистики України, 2018. 245 с.

ПОКАЗНИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Калініченко О. В.,
кандидат економічних наук, доцент,*

Сільське господарство є складною природно-біологічною та економічною системою, відтворення в якій базується на використанні трудових ресурсів, земельних ресурсів, інформаційних ресурсів, енергетичних ресурсів, сільськогосподарських рослин та тварин, механізації виробничих процесів. Це вимагає за-

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУЗ

Березіна Л.М.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ..... 4

Волкова Н.В.

ВИКОРИСТАННЯ ДЕФІНІЦІЙ «СТАЛІСТЬ» ТА «СТІЙКІСТЬ»
В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ..... 5

Дивнич О. Д.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ..... 7

Калініченко О. В.

ПОКАЗНИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИМИ
РЕСУРСАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 10

Миколенко І.Г.

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ «КОНКУРЕНЦІЯ»
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР
ТА ЇХ ПОВЕДІНКИ НА РИНКУ 13

Олійник Є. О., Олійник А. С.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА:
ІНТЕРЕСИ ТА ЗАГРОЗИ 16

Помаз Ю. В., Помаз О. М.

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ..... 19

Самойлик Ю.В., Демиденко Л.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ АКЦІОНЕРНОЇ ФОРМИ
ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ 22

Вороніна В.Л.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА:
УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ 25

Дорофєєв О.В.

СТАЛІСТЬ, ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ТА ГАРМОНІЙНІСТЬ
РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА:
СПІВВІДНЕСЕННЯ ПОНЯТЬ..... 27

Наукове видання

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
професорсько-викладацького складу
16 – 17 травня 2019 р.**

**Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу академії
за підсумками науково-дослідної роботи в 2018 році**

Підп. до друку 10.05.2019. Формат 60х90 1/16. № 36.
Ум. друк. арк. 18,7. Обл.-вид. арк. 18,2.
Гарнітура Times New Roman Cyr.

Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.